

Η μάχη του Μαραθώνα (490 π.Χ.)

Ας παρακολουθήσουμε μια φανταστική συνέντευξη του στρατηγού Μιλτιάδη, με έναν Αθηναίο νεαρό συμπολίτη του, ύστερα από την μεγάλη νίκη των Αθηναίων εναντίον των Περσών.

Πολίτης: Ποια γεγονότα προηγήθηκαν της μάχης ώστε κατέστη η σύγκρουση αναπόφευκτη;

Μιλτιάδης: Το 490 π.Χ., όπως ίσως θυμάσαι, οι αρχηγοί των Περσών Δάτις και Αρταφέρνης ξεκίνησαν να υποτάξουν ολόκληρη την Ελλάδα. Αφού συγκεντρώθηκε ο στρατός τους στα παράλια της Μικράς Ασίας, επιβιβάστηκαν στα καράβια και διέπλευσε το Αιγαίο.

Πέρασαν από τις Κυκλάδες και κατέλαβαν την Δήλο και την Νάξο. Αποβιβάστηκαν στην Ερέτρια και την κατέστρεψαν. Κατόπιν αποβιβάστηκαν στον Μαραθώνα. Ο κίνδυνος για την πόλη μας αλλά και για όλες τις ελληνικές πόλεις ήταν μεγάλος. Έπρεπε να δοθεί μια καθοριστική μάχη για να ανακόψει την πορεία των Περσών.

Ερ.: Ποιές ήταν οι δυνάμεις των Περσών και ποιές των Ελλήνων στη μάχη του Μαραθώνα;

Μ.: Οι Πέρσες έφταναν τους 60.000 άντρες. Η αριθμητική υπεροχή των Περσών ήταν δεδομένη, αν σκεφτεί κανείς ότι ο δικός μας στρατός αριθμούσε 10.000 Αθηναίους πολεμιστές και 1.000 Πλαταιείς. Οι Πλαταιείς ήταν οι μόνοι που έστειλαν βοήθεια απαντώντας στην έκκληση της πόλης των Αθηνών για βοήθεια. Οι Σπαρτιάτες, υποσχέθηκαν ότι θα συνεισφέρουν στον αγώνα με 2.000 πολεμιστές. Η βοήθειά τους, όμως, καθυστέρησε για λόγους θρησκευτικούς.

Ερ.: Ήταν πραγματικά παράτολμο να οδηγηθείτε σε πόλεμο μ' ένα στρατό πολλαπλάσιο του δικού σας. Ως προς αυτό προηγήθηκε κάποια διχογνωμία;

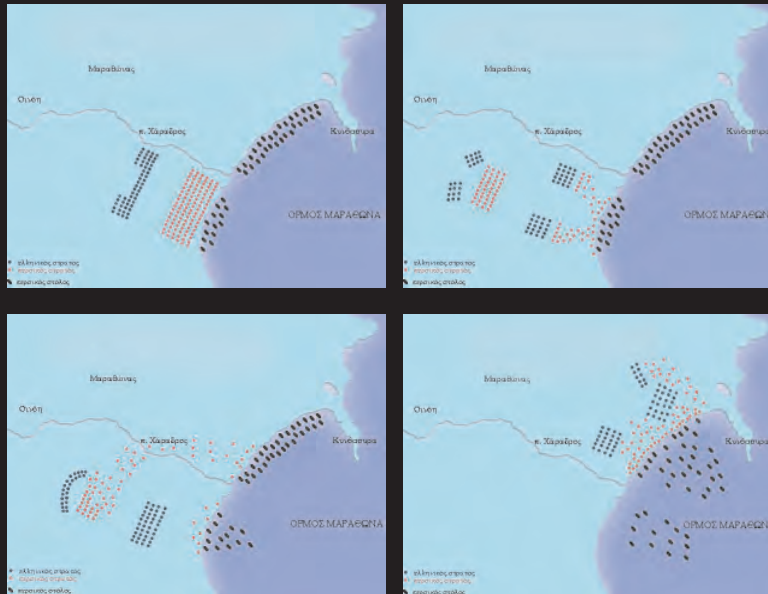
Μ.: Βέβαια. Οι απόψεις των στρατηγών διχάζονταν. Μερικοί ήταν

ενάντια στην προοπτική της αναμέτρησης, με το επιχείρημα ότι ο αθηναϊκός στρατός ήταν πολύ μικρός για να αντιμετωπίσει τους Πέρσες. Η αντίθετη πλευρά, με την οποία συντάχθηκα και υποστήριξα ένθερμα και ο ίδιος, πρέσβευε την επιταγή του πολέμου. Η ψήφος του Καλλίμαχου όρισε το αποτέλεσμα και η πόλη μας επρόκειτο να δώσει μια απ' τις σημαντικότερες μάχες της εποχής.

Ερ.: Πίσω από μια τόσο απρόσμενη τύχη προφανώς κρύβεται ένα ευφυές σχέδιο δράσης. Ποια ήταν λοιπόν η πολεμική τακτική που ακολουθήσατε;

Μ.: Αναμφισβήτητα η πολεμική τακτική που ακολουθήσαμε έκρινε το αποτέλεσμα. Με την βοήθεια των υπόλοιπων στρατηγών εφάρμοσα το εξής σχέδιο. Παρέταξα τους Έλληνες με ενισχυμένα τα άκρα και σχετικά αδύναμο το κέντρο.

Α ΦΑΣΗ

Όταν άρχισε η σύγκρουση το κέντρο αναγκαστικά υποχωρούσε κάτω από την πίεση των Περσών, ενώ τα ελληνικά άκρα πίεζαν και νικούσαν τα περσικά.

Β ΦΑΣΗ

Μετά από σύνθημα τα ελληνικά άκρα σταμάτησαν την καταδίωξη, ενώθηκαν και στράφηκαν προς τα πίσω, με σκοπό να επιτεθούν προς το περσικό κέντρο. Την ίδια στιγμή το ελληνικό κέντρο που υποχωρούσε, κάνοντας μεταβολή, επιτέθηκε κι αυτό εναντίον των Περσών. Έτσι, το μεσαίο τμήμα των Περσών βρέθηκε ανάμεσα στα δυο ελληνικά τμήματα.

Ερ.: Ποιές ήταν οι κινήσεις των Περσών μετά την μάχη του Μαραθώνα;

Μ.: Μετά την ήττα τους οι Πέρσες έπλευσαν προς το Φάληρο, με σκοπό να κυριέψουν την απροστάτευτη Αθήνα. Προλάβαμε, όμως, και οδηγήσαμε το στρατό στην πόλη και έτσι οι Πέρσες αναγκάστηκαν να επιστρέψουν στην Ασία.

Ερ. : Ποιές ήταν οι απώλειες της μάχης;

Μ. : Οι απώλειες των Αθηναίων ήταν 192 άνδρες και των Περσών 6.400.

Ερ. : Αυτή η νίκη είχε κάποιο ισχυρό μήνυμα και ποιο ήταν αυτό;

Μ. : Πρώτα απ' όλα καταρρίφθηκε ο θρύλος για το αήττητο των Περσών. Μέχρι σήμερα κανείς δεν πίστευε ότι θα μπορούσε να αναμετρηθεί μ' αυτήν την τρομώδη δύναμη των αναρίθμητων πολεμιστών της Περσίας.

Αποδείξαμε, ωστόσο, την ανωτερότητα των ελληνικών όπλων και της πολεμικής μας αρετής. Ωρίμασε, επίσης, στη σκέψη των Ελλήνων η ιδέα για μια πανελλήνια συνεργασία προ της ενδεχόμενης νέας περσικής απειλής, γιατί το μόνο σίγουρο είναι ότι ο Δαρείος θα επιστρέψει..

Σχολιασμός της τακτικής που ακολούθησε ο στρατηγός Μιλτιάδης στην μάχη του Μαραθώνα

Η μάχη του Μαραθώνα έχει εξαιρετική θέση στην ιστορία και ιδιαίτερα στην στρατιωτική γιατί:

- Το αποτέλεσμα της μάχης ήταν καθοριστικό.
- Ανέδειξε έναν στρατιωτικό ηγέτη, τον **Μιλτιάδη**, ο οποίος διέθετε ισχυρό χαρακτήρα αποφασιστικότητα και σπάνια ευφυΐα.

Το σχέδιο εκστρατείας στον Μαραθώνα, η σχεδίαση, η διεξαγωγή της νικηφόρου μάχης και κατ' επέκταση η σωτηρία της Αθήνας και όλης της Ελλάδας ανήκουν στον Μιλτιάδη.

Ο Μιλτιάδης έπεισε τον λαό, τον πολέμαρχο Καλλίμαχο και τους άλλους στρατηγούς, να υιοθετήσουν επιθετική τακτική αντί να περιορισθούν σε άμυνα.

Οι λόγοι απόρριψης της αμυντικής ενέργειας ήταν οι εξής :

- Υπήρχε κίνδυνος να στασιάσουν ακόμη και να προδώσουν οι ομάδες των προσκείμενων στην τυραννία που υπήρχαν στην πόλη.
- Η πόλη δεν προστατευόταν από ισχυρά τείχη και δεν είχε σκοπό να εξασφαλίσει ανεφοδιασμό για την αντιμετώπιση πολιορκίας μεγάλης διάρκειας.

Στην Μάχη του Μαραθώνα ο Μιλτιάδης εφάρμοσε νέα ασυνήθιστη στρατηγική και τακτική. Αξιοποίησε στο έπακρο τα

Ο τύμβος των Πλαταιέων

πλεονεκτήματα του δικού του στρατού και εξουδετέρωσε αυτά του αντιπάλου.

Η επιτυχία αυτή οφείλεται στα εξής:

- Γνώριζε άριστα τον εχθρό (σύνθεση, οπλισμό, και τακτική που χρησιμοποιούσε στο πεδίο της μάχης).
- Είχε επίγνωση της αξίας του δικού του στρατού (οργάνωση, εκπαίδευση, πειθαρχία και γενναιότητα που επιδεικνύουν οι Έλληνες όταν μάχονται υπέρ του αγαθού της ελευθερίας).
- Γνώριζε το έδαφος όπου θα διεξαγόταν η μάχη και το μελέτησε με κάθε λεπτομέρεια τις ημέρες πριν από την μάχη.

Διέθετε συνεπώς όλα τα στοιχεία για να λάβει την ορθή απόφαση στο στρατηγικό πεδίο, να εκπονήσει το ενδεδειγμένο σχέδιο μάχης και να το θέσει σε εφαρμογή την κατάλληλη στιγμή.

Η νίκη στην μάχη του Μαραθώνα έδειξε την ανωτερότητα των ελληνικών όπλων και της ελληνικής τακτικής. Διέλυσε το μύθο ότι Πέρσες ήταν αήττητοι και έδωσε θάρρος και υπερηφάνεια στους Αθηναίους και στους άλλους Έλληνες. Το ηθικό που απέκτησαν οι Έλληνες με την νίκη αυτή αποδείχθηκε παράγοντας πρωταρχικής σημασίας για να μην φοβηθούν και να αντιμετωπίσουν με αποτελεσματικότητα τους Πέρσες στην νέα εκστρατεία που έκαναν το 480/479 π.Χ.

Η νίκη του Μαραθώνα πλέον των ανωτέρω...

- Δημιούργησε μια νέα μεγάλη δύναμη στην Ελλάδα, την δεύτερη μετά την Σπάρτη.
- Συνέτελεσε στο ναυάγιο της απόπειρας παλινόρθωσης της τυραννίας.
- Έδωσε πίστωση χρόνου δέκα ετών, αρκετό χρονικό διάστημα προετοιμασίας για τον επόμενο μεγάλο αγώνα.

Οι Αθηναίοι ήταν πάντοτε υπερήφανοι γι' αυτήν την νίκη. Όλοι οι ρήτορες και πολλοί συγγραφείς την υμνούσαν στα έργα τους. Η νίκη δεν έγινε αισθητή ως μια τοπική αθηναϊκή νίκη, αλλά ως μια νίκη που κέρδισαν οι Αθηναίοι για την Ελλάδα. Την μεγάλη σημασία της δίνει ο Σιμωνίδης με το εξής επίγραμμα :

**«ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΜΑΧΟΥΝΤΕΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΜΑΡΑΘΩΝΙ
ΧΡΥΣΟΦΟΡΩΝ ΜΗΔΩΝ ΕΣΤΟΡΕΣΑΝ ΔΥΝΑΜΙΝ»**

Ο τύμβος των Αθηναίων